

Wymagania edukacyjne z geografii

dla ucznia klasy 5

(oparte na *Programie nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa* autorstwa Ewy Marii Tuz i Barbary Dziedzic)

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania mapy w terenie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • wymienia pasy rzeźby terenu Polski • wskazuje na mapie Wybrzeże 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat

<p>Słowińskie</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego •wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim •wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie •odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim •wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej •wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i Tatry Zachodnie 	<ul style="list-style-type: none"> •przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji •omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego •wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego •przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej •wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej •opisuje cechy krajobrazu wielkowiejskiego •wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej •przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej •wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •omawia cechy krajobrazu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko - Częstochowskiej •wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<p>gospodarowania w krajobrazie nadmorskim</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia wpływ lądolodu na krajobraz pojezierzy •omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej •przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy •omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej •omawia na podstawie ilustracji powstawanie wąwozów lessowych •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach •opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala •podaje przykłady roślin i zwierząt żyjących w poszczególnych krainach geograficznych Polski 	<ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne •wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim •charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej •omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki •opisuje za pomocą przykładów rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na
--	---	--	--	--

				Środowisko Tatr
3. Lądy i oceany				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny odkryć geograficznych wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
4. Krajobrazy świata				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> wymienia składniki pogody wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> wymienia strefy klimatyczne Ziemi wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> wskazuje na mapie strefy sawann i stepów wymienia gatunki roślin i zwierząt 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej omawia klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych omawia na podstawie ilustracji warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne w klimacie morskim i kontynentalnym przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza średnią roczną temperaturę powietrza oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku oblicza roczną sumę opadów prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych prezentuje przykłady budownictwa i 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi porównuje wilgotne lasy liściaste i mieszane strefy umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu

<p>charakterystyczne dla sawann i stepów</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyni gorących i pustyni lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyni gorących i pustyni lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga</i>, <i>tundra</i>, <i>wieloletnia zmarzlina</i> • wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry • rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry • wskazuje na mapie Himalaje 	<ul style="list-style-type: none"> • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyni gorących i pustyni lodowych • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazu sawann i stepów • omawia klimat stref pustyni gorących i pustyni lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyni gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<p>sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyni gorących i pustyni lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej
---	--	---	---	---

SPRAWDZANIE OSIĄGNIĘĆ UCZNIÓW Z GEOGRAFII

1. Sprawdziany, badanie wyników nauczania (zapowiedziane z tygodniowym wyprzedzeniem).
2. Kartkówki zapowiedziane obejmują zakres wiadomości i umiejętności z pięciu ostatnich lekcji.
3. Kartkówki niezapowiedziane obejmują zakres wiadomości i umiejętności z trzech ostatnich lekcji.
4. Odpowiedzi ustne obejmują zakres wiedzy z trzech ostatnich lekcji, z wyłączeniem lekcji powtórzeniowych.
5. Inne: zadania domowe, zeszyt ćwiczeń, aktywność, praca na lekcji, praca w grupach, udział w konkursach.
6. Uczeń może zgłosić jedno nieprzygotowanie do lekcji, jeden brak zadania i jeden brak ćwiczeń w ciągu każdego półrocza. Nie dotyczy to sprawdzianów, lekcji powtórzeniowych i zapowiedzianych kartkówek.
7. W przypadku nieobecności uczeń zobowiązany jest do uzupełnienia notatek w zeszycie przedmiotowym, ćwiczeń i zadań domowych.

ZASADY I TRYB UZYSKIWANIA WYŻSZYCH NIŻ PRZEWIDYWANE ROCZNYCH OCEN KLASYFIKACYJNYCH

1. Uczeń ma prawo do poprawy przewidywanej rocznej oceny klasyfikacyjnej o jeden stopień wyżej z geografii jeżeli:
 - ocena ta została wystawiona na podstawie mniejszej, w porównaniu z innymi uczniami, liczby ocen bieżących wynikającej np. z częstych lub długich nieobecności usprawiedliwionych ucznia w szkole;
 - uzyskał co najmniej 50% ocen o jaką się ubiega;
 - w odczuciu ucznia jego wiedza powinna być wyżej oceniona.
2. Żeby poprawić przewidywaną roczną ocenę klasyfikacyjną uczeń występuje z prośbą pisemną do nauczyciela przedmiotu o przeprowadzenie wewnętrznego pisemnego testu sprawdzającego w ciągu dwóch dni od otrzymania informacji o przewidywanej ocenie na koniec roku.
3. Warunkiem otrzymania zgody na poprawę oceny jest obecność na wszystkich sprawdzianach i testach lub napisanie ich w terminie uzgodnionym z nauczycielem (np. podczas poprawy).
4. Nauczyciel przygotowuje zadania do części pisemnej i ustnej sprawdzające wiedzę i umiejętności ucznia z całego roku na ocenę, o którą ubiega się uczeń zgodnie z kryteriami.
5. Uczeń przystępuje do sprawdzianu w terminie wyznaczonym przez nauczyciela.
6. Jeśli w wyniku sprawdzianu uczeń otrzyma co najmniej ocenę, o którą ubiegał się, jest to jego ocena roczna klasyfikacyjna.
7. Jeśli uczeń w wyniku sprawdzianu otrzyma ocenę niższą niż przewidywana, nauczyciel traktuje ją jako bieżącą ocenę ze sprawdzianu powtórzeniowego i może mieć ona wpływ na roczną ocenę klasyfikacyjną (nawet obniżyć ocenę przewidywaną).